

LØSNINGSFORSLAG – Test deg selv – 1 Innsyn i faget

[Klikk her ...](#)

Læreboka side 18	1
------------------------	---

Læreboka side 18

1 Hva er økonomi og ledelse?

Økonomi og ledelse handler om bruk av menneskelige og materielle ressurser til å produsere varer og tjenester i bærekraftige bedrifter. Siden en bedrift innenfor visse grenser har rett til å ta disse ressursene i bruk, gir dette faget innsikt i hvordan bærekraftige bedrifter kan skapes, drives og utvikles.

2 Hva krever effektiv bruk av knappe ressurser?

Effektiv bruk av knappe ressurser krever kompetanse i økonomi, organisasjon og ledelse. Faget skal bidra til å forstå samspillet mellom økonomi, teknologi og miljø. Det skal også fremme optimal markedstilpasning, lønnsomme investeringer og produksjon samt omstilling og nyskaping ut fra prinsippet om bærekraftig utvikling.

3 Hva er lønnsomhet i et bedriftsøkonomisk perspektiv?

Ut fra et bedriftsøkonomisk perspektiv er lønnsomhet et spørsmål om evne til å tjene penger, og første bud er at inntektene overstiger kostnadene. Får en bedrift mer igjen for produktet sitt enn kostnadene med å produsere og selge det, er produktet etter bedriftsøkonomiske begreper lønnsomt.

4 Hvorfor har en bedrift ansvar ut over egen lønnsomhet?

En bedrift har et ansvar ut over egen lønnsomhet fordi den ikke skal skyve kostnader knyttet til for eksempel helse, miljø, sikkerhet og forurensing over på samfunnet. En slik balansert tilpasning handler om vekst og verdier, men ikke bare i kroner og på kort sikt for seg selv, men også for samfunnet.

5 Hvilke utfordringer har ledelsen når den tar beslutninger ?

Siden en bedrift bruker menneskelige og materielle ressurser til å produsere varer og tjenester, må ledelsen ivareta en rekke oppgaver for å sikre forutsigbar drift. Både små og store utfordringer må løses. Tilgang på ressurser krever planlegging, organisering, gjennomføring og kontroll. Ledelsen skal også sørge for at varer og tjenester blir levert til rett tid, i rett mengde og til avtalt kvalitet.

6 Beskriv fasene i en bedriftsøkonomisk beslutningsmodell.

En bedriftsøkonomisk beslutningsmodell kan bestå av fem faser: Problemerkjennelse, problemformulering, mulige tiltak, konsekvensutredning og valg av tiltak.

7 Beskriv et mål som ivaretar alle interessenter i en bedrift

Bedriften skal gi trygge arbeidsplasser og et rent miljø for samfunnet er et samlende mål.

8 Nevn noen sentrale interessenter rundt en bedrift.

Produksjon og verdiskaping skjer i et samvirke med bedriftens interessenter som eiere, ledelse, ansatte, kunder, långivere, leverandører, organisasjoner, lokalsamfunnet, offentlige myndigheter.

9 Beskriv noen interessekonflikter som kan oppstå i en bedrift.

Interessegruppene i og utenfor en bedrift kan ha forskjellige og til dels motstridende interesser. En interessekonflikt kan oppstå når det gjelder fordelingen av godene. Motsetningene mellom ansatte og eierne blir særlig synlige under lønnsforhandlinger. Forsyner eierne seg grådig i form av utbytte (avkastning på kapitalinnskudd), får de reaksjoner fra ansatte som også bidrar til å skape verdiene.

Ønsker ledelsen å rasjonalisere driften ved å erstatte arbeidskraft med maskiner, kan det også oppstå konflikter med både fagforeninger og lokalmiljø. Miljøpålegg kan utløse krav om offentlige bidrag for å redde arbeidsplassene. I arbeidet med å ta økonomiske beslutninger må ledelsen hele tiden forene ulike hensyn, inngå kompromisser og opptre slik at den i størst mulig grad oppfyller behovene til de mest kritiske interessene, men helst imøtekommer samtlige interessenter i størst mulig grad.

I noen tilfeller kan det være umulig å forene alle krav og forventninger. Da må bedriften prioritere de mest kritiske interessentene. Dette viser at en bedrift må være villig til å gi etter på noen av sine krav og ta hensyn til og kunne inngå en rekke kompromisser for å nå sine mål.

Fra media er vi kjent med at kapitalsterke næringsinteresser og politiske interesser ønsker å sikre seg lokale vindressurser til å produsere rein energi i vindmølleparker. Dette har utløst åpne interessekonflikter i forhold til lokalbefolkningen og lokale næringsinteresser. Slike interessekonflikter splitter både beboere, næringsinteresser, naturelskere og miljøbevegelsen.

10 Hva er en modell? Gi eksempler på modeller i dette faget.

I mange beslutninger forenkler ledelsen virkeligheten for å studere sentrale spørsmålene som de ønsker svar på. De bruk da økonomiske modeller som gir et forenklet bilde av virkeligheten.

Selv om en modell er forskjellig fra virkeligheten, gir den mulighet til å studere *sentrale* egenskaper ved økonomiske fenomener. Men fordi en modell bygger på en rekke forutsetninger, bør vi ha innsikt i hvilke *muligheter* og *begrensninger* den har.

Symbolmodeller spiller en sentral rolle i de økonomiske og administrative fag og disse tre modellene står sentralt i dette faget: verbale modeller, matematiske modeller og grafiske modeller.

Siden en modell forenkler virkeligheten, er det viktig å beskrive hvilke forutsetninger den bygger på. Dette er viktig fordi det gir innsikt i de muligheter og begrensninger som ligger i modellen. Derfor bør en sjekke at sammenhengen mellom de variablene som inngår i modellen holder mål, og at variabler som det forutsettes ikke skal virke inn på modellen, er isolert.